

ÁLLATVÉDELEM

Az Országos Állatvédő Egyesület tagjai és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségébe tartozó egyesületek tagjai külön előfizetés nélkül, tagdíjuk fejében kapják

AZ „ORSZÁGOS ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLET” ÉS A „MAGYARORSZÁGI
≡ ÁLLATVÉDŐ EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGÉ”-NEK KÖZLÖNYE ≡
BUDAPEST IX., ERNŐ-UTCA 11–13. Telefon: József 6–70

Ezen lap közleményeinek utánnyomását nemcsak szívesen megengedjük, hanem tisztelettel kérjük is
Megjelenik egyszer havonként
Előfizetési ára 1 évre 2 korona

Országos állattenyésztési értekezlet.

Lapunk legutóbbi számában szövetségünk teendőiről szólván feladatunkul jelöltük meg, hogy abban a küzdelemben, melyet a háboru folytán megcsappant állatállományunk fenntartása és helyreállítása érdekében minden gazdasági tényezőnk teljes erővel megindított és folytat, iparkodjunk mi is, állatvédők, kivenni a magunk részét. Itt az idő, mikor nem tölthetnek félre bennünket. Ily óriási rázkódtatásnak kellett történnie, hogy a mi eszméink érvényesülhessenek. Ime a legnagyobb vérfürdőből nő ki a könyörületesesség liliuma!

Az Országos Állatvédő Egyesület és Szövetség elnöksége meg is ragadta a legelső alkalmat, hogy cselekvőleg lépjen föl a közgazdasági tényezőkkel karöltve.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület állattenyésztési szakosztálya f. é. március 6-ikára országos állattenyésztési értekezletet hívott egybe leapadt állatállományunk helyreállítása érdekében, Máday Izidor elnök urunk ezen értekezletre Szilassy Zoltán országgyűlési képviselő, az O. M. G. E. szövetségi titkára révén meghívást eszközölt ki számunkra. Az értekezlet elnökségéhez február 26-iki ülésünkől következő bejelentő iratot intéztük:

173/1916.

Tekintetes Elnökség!

Hivatkozva az Országos Gazdasági Egyesület szövetségi titkárnak folyó hó 23-án elnökünkhöz intézett szíves soraira, az Országos Állatvédő Egyesület választmánya és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének végrehajtó bizottsága folyó hó 26-án tartott együttes ülésében. Selymessy Ferenc m. kir. erdőtanácsost és Fodor Árpád tanár, főtitkárt bizta meg az Országos Állattenyésztési Értekezleten való képviseletével.

Az értekezleten tárgyalandó kérdések közül mi csak a 3., 4., 5.b és 7. pontra adhatunk feleletet.

3. pont. A csökkent állatállomány pótlására mivel lehetne legsikeresebben hatni?

Az állatokkal való okszerű és emberséges bánásmóddal, az állatok kímélésével, védelmével, ellátásukra, gondozásukra fordított legnagyobb áldozattal, figyelemmel, gonddal.

Evégből kívánatosnak tartjuk az állatkinzások oktan eljáráso, babonák megelőzését a legéberebb felügyelettel és legtágabb körű felvilágosítással, — és az e téren elkövetett visszaélések, kihágások megtorlását a legnagyobb szigorral.

A részletekre nézve képviselőnk szolgálhat felvilágosítással.

4. pont. Az állatállomány kímélését, megóvását

minden áldozatra vagy ideiglenes önmegtartóztatásra érdemesnek tartjuk a jövő érdekében. Ennélfogva a marhahús kimérésének, az állatvásároknak és az ügynökösködésnek korlátozását ajánljuk.

5.b) pont. Az állategészségügyről szóló új törvényről mi javulást várunk az állatállomány szaporítása és a tenyésztés fejlesztése szempontjából, mert a nagyméltóságú földművelésügyi miniszter úr egyesületünk egyik előterjesztésére 1914. április 11-én 62660. 1914. XI. 3. szám alatt kelt leiratában arról biztosította egyesületünket, hogy az állategészségügyi törvény revíziója kapcsán megfontolás tárgyává teszi azon kérelmünket, hogy minden állatkinzás e törvénybe ütköző kihágásnak minősítettessék, arra nézve pedig, hogy mi tekintendő állatkinzásnak a végrehajtásról szóló miniszteri rendeletek legyenek irányadók.

Ezt kértük több szokásban levő elterjedt visszaélés megakadályozására és megtorlására, mint például a borjak erőszakos itatása, a fejőstehenek tőgyének mesterséges megduzzasztása, és ezt kértük a lófogatok hatósági megvizsgálása tárgyában beadott felterjesztésünkben (1914. március 9-én 1180/1913.)

Ez iratok tisztelettel csatolt 1913. évi évkönyvünk 52., 74., 76. és 77. lapjain olvashatók.

7. Buzgó ügybarátunk és megbizottunk Koppély Géza kir. tanácsos úrnak a kecsketenyésztésről szóló indítványához örömet hozzájárulunk.

Kiváló tisztelettel

Budapest, 1916. február 25.

Fodor Árpád s. k.
tanár, főtitkár.

K. Nagy Sándor s. k.
táblabíró, elnök.

*

Az országos állattenyésztési értekezlet március 6-án vasárnap délelőtt 10 órától 1/2-ig tartott és a Magyar Nemzeti Muzeumban a régi főrendiházi díszteremben folyt le. Bujánovits Sándor, az O. M. G. E. elnöke, vezette az értekezletet és 265-en voltak jelen, Ghillány Imre báró jelenlegi, Darányi Ignác volt földművelésügyi miniszterrel és Bartók József dr. államtitkárral gazdatársadalmunk színe-virága. A mi képviselőink közül Selymessy Ferenc m. kir. erdőtanácsos rendkívüli hivatalos elfoglaltságával kimentvén magát, csak főtitkárunk jelent meg az értekezleten. Pirkner János országgyűlési képviselő volt az értekezlet előkészítője és előadója. Az ő tájékoztatása után következők szóltak hozzá a kérdéshez: Darányi Ignác, Miklós Ödön, Gaál Gaszton, Koppély Géza, Inkey Pál báró, Blaskovits Ferenc, Magyar Kázmér, Porzolt Ernőné, Reitter Oszkár, Elek Ernő, Liphay Jenő, Zlinszky János dr., Fodor Árpád, Szekér Lajos.

Főtitkárunk következő előterjesztést tette:

Igen tisztelt Országos Állattenyésztési Értekezlet!
Az Országos Állatvédő Egyesületnek és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének képviselőjében következőket vagyok bátor előterjeszteni.

I.

Az állatállomány egészségi viszonyaira, épségére, munkabírására, szaporodására és az állati termékek mennyiségére és minőségére óriási befolyása van az állatokkal foglalkozó nép hozzáértésének és jószívűségének. Ezért tegyünk meg minden megtehető az állattenyésztő és állattartó nép, valamint a gazdasági cselédek felvilágosítására, oktatására és nevelésére.

Nevezetesen ajánlom a következőket:

1. Tétessük közzé közigazgatási úton minden községben (kidobolás és falragaszok által) az állatok jóllátására való felhívást és az állatkínzások, kuruzslások és különféle szokásos visszaélések tilalmát.

2. Adjunk a nép kezébe egy nem hosszú, de azért részletesebb röpiratot az állatok okszerű kezeléséről. Ezt milliószámra terjesszük minden hazai nyelven és helyeztük el a Köztelekben, Néplapban, Vasárnapi Könyvben és Állatvédelemben.

3. E röpirat magyarázatára kérjük föl felsőbb hatóságaik útján a jegyzőket és községi bírákat, a lelkeseket és tanítókat.

II.

A kecsketenyésztésen kívül ajánlom, hogy egy másik csekély igényű, hasznos háziállat behozatalát és tenyésztését is segítsük elő. Ez a kiscigánytónk a szamar volna. Ezáltal egyrészt megkímélnők a túlterheléstől a szegény embereket, a lovakat és igavonó marhákat, másrészt elejét vennők egy állatunk kínzásának, a kutya befogásának. Ez az állat ugyanis alkatánál és szervezeténél fogva nem alkalmas a teherhúzásra és huzamosabb futásra.

*

Az értekezlet az előterjesztést érdeklődéssel hallgatta meg és látható rokonszenvvel fogadta.

A tárgyalás egész anyagát az Országos Magyar Gazdasági Egyesület állattenyésztési szakosztálya fogja külön füzetben kiadni, feldolgozni és a lehetőség szerint felhasználni állattenyésztésünk javára.

Éreznek-e az állatok?

Az állatvédelem erkölcsi alapja az a részvét, mely a szenvedő állatokat mint érző lényeket megilleti. Ez a részvét az emberi szív önzetlen nemességének nyilvánulata és ha általános tulajdona lesz az emberi kebleknek, sok fölösleges szenvedést fog megszüntetni.

Elterjedésének azonban egyik akadályja az a balvélemény, hogy az állat nem érez, vagy nem érez úgy, mint az ember.

Egy madártudós mondta nem régen e sorok írójának, hogy az állat nem érez, mert nincs öntudata. Holott a madár még az embernél is érzékenyebb az ő finom idegzetével.

Ezen azonban nem csodalkoztam, mert olvastam

egy német tudós könyvét, mely az állatot csak gépnek minősítette. Alois Seraphin Thoene, a neunkircheneri lyceum tanára „Die Mechanik des Seelenlebens“ című könyvében, mely 1911-ben jelent meg Bonnban, azt állítja, hogy ha a kutya farkára lépnek és az vonyít vagy harap, az ugyanolyan folyamat, mint mikor egy csöngettyűt meghúznak, vagy megnyomnak. Szerinte az állatkínzás lehetetlenség; csak az a jó, hogy ő is azt mondja, hogy nem kell ütni az állatot, mert úgy sem érzi. Büntetni pedig még azért sem lehet, mert nincs tudata, nincs akarata, tehát nem vonható felelősségre. Csoda, hogy még soha sem látott e bölcselő olyan kutyát, mely farkát behúzza, büntudattal terhelten közeledik gazdájához, például egy huzamosabb csavargás után és fél a büntetéstől. A Züricher Blätter für Tierschutz legutóbbi száma ismertet egy esetet, melyben a kutya a csavargás után önként besomfordált a mosókonyhába, hova ilyenkor be szokták zárni, hogy leülje büntetését.

És a XIX. századig szó sem volt arról, hogy az állatok is éreznek. Sőt a régiek még a rabszolgákat is érzéketlen lényeknek tartották. De hát akkor miért kínozták őket?

Ma pedig, midőn már a növényeknek is kezdenek nemcsak ingerlékenységet, hanem érzékenységet is tulajdonítani, már elismerik az állatok sensibilitását, de még mindig kibúvókat keresnek és nem akarják levonni a végső következményeket.

Fehér Jenő írt „Fájdalomérzet az állatvilágban“ címen egy rendkívül érdekes tanulmányt a Pesti Hirlap 1913. szept. 21-iki számába. Beismeri, hogy az állatoknál idegrendszerük és vérkeringésük fejlettségével nő érzékenységük, eszerint a madarak a legérzékenyebbek, még az embernél is érzőbbek, utánuk jönnek az emlősök, halak és így tovább a kevésbé tökéletes vérkeringésű és idegzetti állatok. Elismeri, hogy a megszokás bizonyos behatások iránt csökkenti az érzékenységet embernél, állatnál egyaránt. Elismeri, hogy az ember és ember érzékenysége is nagyon különböző. És mégsem vonja le az egyedüli következményt: az érzékenység minősége ugyanaz, de fokára nézve oly sokirányú a különbözőség, hogy összehasonlításra nincsen alkalom. Hiszen ugyanaz az ember ugyanazon behatás iránt is egyszer fogékonyabb, mint máskor. Egyszer fázékonyabb vagyok, mint máskor.

Azt mondja az értekező, hogy az állat nem érez úgy, esetleg olyan intenzíven, mint az ember és így folytatja: „Ha a tudomány érdekében az állatvédők agitációját nem is vesszük gyakran figyelembe, az még nem azt jelenti, mintha a társadalom szélesebb rétegeiben ignorálni kellene figyelmeztetéseiket. Tárt karokkal kell fogadnunk minden mozgalmat, mely az emberi természetet finomítja, így az állatvédelmet is. Hogy pedig bizonyos pontokon túlzásba esnek, ez az agitáció természetében rejlik, mert sokat kell követelni, hogy valamit elérjünk.“

Köszönjük a jóindulatot, de mi kevesebbet kívánunk, mi: az Országos Állatvédő Egyesület és Szövetség. Csakis azt kívánjuk, hogy ismerjék meg a tudomány emberei is és vegyék komolyan, hogy a mi programunk csak az, hogy az állatok fölösleges és készakarva okozott fájdalmakat ne szenvedjenek. A tudományellenes irányzatok, az érzélgőség, a túlzások lehetnek más állatvédő egyesületek hibái, de a mi szövetségünkben ezek nem honosak.

Ezek után csak még néhány újabb tudós véleményét mutatom be az állatok érzőségéről.

A mi Székely István dr.-unk, aki theologiai tanár, „Ősztön és ész“ című két kötetes nagy magyar állatpszichológiájában az állatot a természet létráján a növény és az ember közé teszi. A fokozat a természeti világban olyan, hogy a felsőbb magában foglalja, az alsóbbat is, de attól lényegesen különbözik, nemcsak fokozatban. Így az emberben is benne van az állat, miként az állatban a növény és a növényben az ásvány. De a növény lényegesen megkülönböztetője az ásványtól a sejt (az élet, a növés és szaporodás), az állat a növénytől az érzés és önkéntes mozgás által különbözik. Az ember pedig az állattól a szellemi itélet által válik el. Az állat csak érzetei után alkot képzeteket, egyedi képeket és ezáltal megkülönbözteti magát más dolgoktól, érzi magát, de nincs meg az igazi, magasabbrendű öntudata. Megkülönböztet, itél is érzéki dologban, emlékezik, vágyik, törekszik és önkéntesen mozog, cselekszik. Nincs magasabb erkölcsi érzéke, de azért tudja a nevelés, oktatás folytán, mit szabad neki és mit tilos. Szóval az állat lényében uralkodó az érzés.

Bregenzer Ignác „Thier-Ethik“ című nagy könyve is (271. lap) az érzést fogadja el, pszichikai alapul, mely után az akarás és a megismerés következik. Az érzésnek szerinte már az állatban meg kell lennie, különben hiányos volna a fokozat; ugrás nem lehet a természetben. Ezt a könyvet a német birodalmi állatvédő egyesületek szövetsége adta ki 1894-ben Bambergben.

Tehát nem kételkedhetünk abban, hogy az állatok is éreznek, arra vall az, hogy szervezetük hasonló az emberéhez és a külbehátásokra is hasonlóképen viselkednek. És ez a felfogás ma már megfelel a köztudatnak is.

Ámde azt mondják, hogy a magasabb szellemi és erkölcsi érzelmek hiánya vagy kisebb mértéke csökkenti az ő érzéki felfogásukat. Ez sem való, sőt sok tekintetben az ellenkező igaz. Ez különben oly érdekes és érdemes oldala a kérdésnek, hogy új külön tárgyalásra kínálkozik.

Szóval az állat érző lény és ezt a tulajdonságát tekintetbe kell vennünk: mert mi is érzünk, emberek. „Gefühl ist alles“ mondja Goethe Faustjában: az érzés minden.

Fodor Árpád.

A szentendrei-úti lókérdő

Folyó évi február hó 25-én délután meglátogattam az óbudai lókérdőházat, ahol állandóan körülbelül 800-900 darab rühes és takonykóros lovat ápolnak. A kórház parancsnoka Csicséri Orosz György honvédszáz ezredes, vezetője pedig Dettre István főorvos.

Mielőtt a nagy telepet megsemeleltem Kabos Lajos és Drexler Mátyás állatorvos urak, akik szivesek voltak kalauzolni, élénken ecsetelték előttem beteg lovaik szenvedéseit, az ápolásnak és gyógyításnak az emberre is fertőző veszélyeit. Meghatott az orvos urak azon közlése, hogy ebben a borzalmas két betegségben a háború alatt több százezer ló szenvedett és sok ezer múlt ki.

A lovak ezeket a betegségeket leginkább a háború alatt kapják meg, amikor tudniillik nem lehet azokat a legjobb ápolásban részesíteni, továbbá, mert igen sokféle vidékről való ló érintkezik a háborúban egymással

kint a fronton és a front mögött, és a legtöbb istálló és pihenőhely igen nagy forgalmat mutat föl. Mindez az oka annak, hogy itt is, épen úgy, mint az emberek között, igen nagy számmal lépnek föl a fertőző betegségek. A lovak fertőző betegségei között ez a kettő a legveszélyesebb. A takonykór azért, mert ez gyógyíthatatlan, s így azt a lovat, amely ezt a borzalmas betegséget megkapta, ki kell végezni; a rühesség pedig azért, mert nagy szenvedéssel jár, s igen könnyen fertőzi környezetét.

A takonykór-gyanus lovak, amelyek a vonaton elkülönböztetve, s mindenféle praeventív intézkedés alkalmazásával jutnak haza, itt a kórházban kisebb, vagyis 3-6-os csoportokban vannak elhelyezve. Természetesen ezek a kisebb csoportok is úgy vannak egy-egy istállóba beosztva, hogy a jászol, itató vödör, kefe stb. minden egyes lónak külön és elkülönítve áll rendelkezésére. Itt a lovak 21 napig szoktak lenni, s ez idő alatt próba-oltásokat kapnak. 21 nap múlva az oltásokból megállapítható, hogy a betegség pozitív, vagy negatív-e, vagyis a ló beteg vagy egészséges-e. Ha beteg, akkor rögtön kivégzik, még pedig lehetőleg fájdalom és kínzás nélkül; ha pedig egészséges, úgy a megfelelő fertőtlenítés után az üdülőbe kerül, innen meg az egészségesek, vagyis a „bevonulandók“ közé.

A rühes lovak — szintén övintézkedések között — a kórházba érkeznek, ahol először is a nyírba kerülnek, s ott géppel megnyírják őket, a ló által viselt hámat, stb.-t megtisztítják az atkáktól. Innen a sebészeti osztályba viszik őket ahol barakokban kb. 60 ló van együtt, de úgy elhelyezve, hogy a kevésbé beteg és súlyos beteg lovak el vannak különítve egymástól. Szintén minden lónak külön külön vödre és kefeje van. Minden 3-4 baraknak 1 orvosa, s minden 3-4 lónak egy ápolója van, akik éjjelenként felváltva inspekciónak. Itt aztán megkezdődik az igazi kezelés vagyis a kenő kúra. A lovakat creolinos oldattal kenik be — átlag kilencszer, három turnusban — és pedig úgy, hogy az első turnusban a fejét és mellső lábakat, a másodikban a törzset, a harmadikban a farkat és hátsó lábakat kenik be. Ez idő alatt a lovak pihennek, s természetesen a legjobb minőségű és legtöbb mennyiségű táplálékot kapják. A lovak itt igen sokat szenvednek, mert a 2 hónapi kezelés alatt a rühesség-től, vagyis a viszketéstől származó izgalmak őket legyengítik és megviselik annyira, hogy nagyon sok közülök végelgyengülésben múlik ki. Ha pedig a lónak elég erős a szervezete, úgy 2 hónap múlva meggyógyul, ami abban áll, hogy elmúlnak a rühes kiütések, mert elpusztultak a rühatkák. Ekkor az atka- és rühmentes lovak a fürdőbe kerülnek. A fürdőmedence, amely igen tiszta, kb. 10-12 lovat fogad be. A medence 40.000 K-ba került. Itt a lovakat 2%-os creolinos oldatban fürösztik 5 percig. Alapos fürösztés után a szárítóba jutnak, amely kályhával van fűtve. A szárítóban 1-2 óráig vannak a lovak, ahol az ápolók ez alatt megsutakolják őket.

Most már nemcsak egészséges a ló, hanem fertőzésmentes is. Most már vihetik őket az üdülőbe, ahol alapos táplálás után újból megnő a szőrük, visszanyerik erejüket. Természetesen ezek között a lovak között sok olyan is van, amelyeknek más egyéb betegségük vagy sebesülésük is van; ezek tehát ebben a bajban tovább kezeltetnek.

Igen nagy tere van itt annak, hogy az ember kimutassa nemes szívét, szeretetét, könyörületességét

ezek iránt a hasznos állatok iránt. Igen nagy vagyont mentenek meg az emberiségnek és hazánknak azok az emberek, akik itt a front mögött teljesítik hazafiúi kötelességüket. S amint tapasztaltam, ezek éppen olyan jól teljesítik azt, mint a többiek a fronton, ami szintén nagyban hozzájárul ahhoz, hogy az ellenség már nem csavarhatja ki kezünkből a győzelem pálmáját.

Dr. Zeőke Antal
az O. Á. V. E. segédtitkára.

Dr. Koch Nándor előadása.

Dr. Koch Nándor áll. főgimn. tanár f. évi március 3-án az Országos Pedagógiai Könyvtárban „Hogyan értékesítsük a háború tanulságait a természetrajz és vegytan tanításában?” címen előadást tartott, melynek minket érdeklő részeit alább közöljük.

A népiskolai természetrajz-tanításról szólva, hangoztatta a felolvasó, hogy a hazaszeretet növelésének leghathatósabb eszköze a honismeret fejlesztése, mert a honismeret útján válik a hazaszeretet velünk született nemes érzelmé tudatossá. Majd fejtegette, hogy gyakorlati szempontból az elemi iskolai természetrajz-tanításnak a gazdasági ismeretek közlésére kell súlyt vetnie. A hazaszeretetet fejlesztő honismeret és a gazdasági ismeretek nyújtása együtt vezethet a természetvédelem szükségességének az átérzésére. „A természetrajz tanításában” — mondta a felolvasó — „reá kell mutatnunk hazánk gazdasági értékeire és föl kell hívni a figyelmet mindazokra a természeti kincsekre, amelyeknek oekonomikus kihasználása nemzetgazdasági jelentőségű. Másrészt pedig az oekonomikus gazdálkodás elveinek hangoztatásával reá kell mutatni a helytelen gazdálkodás nemzetgazdasági veszedelmére és a honismeret útján felköltött hazaszeretet felhasználásával ki kell fejleszteni a gyermekben a természetvédelem vágyát és öntudatát.” Más helyen ezt mondta a felolvasó: „A gazdasági ismeretek közlése legyen szoros kapcsolatban az erkölcsi nevelés célját szolgáló honismertetéssel, hogy így kifejllessze a nép gyermekeiben a természetvédelem szükségességének a tudatát. A madarak és fák napját is az érzelmi és az értelmi nevelés céljával ne csak azért használja föl a tanító, mert erre felsőbb hatósági rendelet utasítja, hanem tanítása fakadjon e cél megértéséből és a reá bízott feladat jelentőségének az átérzéséből és ugyanez a meggyőződés vezesse azoknál az intelmeknél is, amelyekkel a gyermekeket a hasznos állatok kimelésére, védelmére szoktatja.”

A középiskolai természetrajz-tanítás szempontjait fejtegetve, a felolvasó itt is kiemelte a természetvédelmi törekvések fejlesztésének a fontosságát: „A középiskolában a természetrajz tanítása nem simulhat olyan szorosan a gazdasági szempontokhoz, mint az elemi népiskolában, de azért — arra való tekintetből, hogy a középiskolából kerülnek ki a nép nevelésére, irányítására hivatottak és az ország gazdasági életének, gazdasági politikájának vezető egyéniségei — amint a honismeret fejlesztését, úgy a gazdasági ismeretek felújítását és kibővítését sem mulaszthatjuk el és tanításunk programjára kell, hogy tüzük a természetvédelem törekvésének megerősítését is.”

Felolvasásának befejező soraiban, ott, ahol a természettudományi ismeretek hiányosságáról panaszkodott a felolvasó megemlítette azt, hogy „milyen gyakran találkozhatunk olyanokkal is, akik a népies babonáknak adnak hitelt és kinnözzák, sőt pusztítják a hasznos állatokat, vagy irtják a hasznos növényeket.” A természettudományi kérdésekben való tájékozatlanság megszüntetésének a módját abban látja a szerző, ha a természettudomá-

nyok művelői és hívei összefognak a természettudományi ismeretek terjesztését, vagy a természetvédelem törekvésének általános kifejlődését célzó tudományos és társadalmi egyesületekkel és szóban meg írásban terjesztik a természettudományi műveltséget, amelyre ma már feltétlenül szüksége van minden kultúrembernek és hasznos állampolgárnak.

A felolvasó élénk érintkezésben volt egyesületünkkel és felolvasása után ezt írta a főtítkárnak: „Még egyszer szívből köszönöm megtisztelő figyelmét és sajnálom, hogy ezúttal az O. Á. V. E. nemes törekvéseinek ismertetésére nem térhettem ki, de remélem, hogy erre még alkalmam nyílik.”

Az előadást díszes, nagy közönség hálás érdeklődéssel hallgatta meg. Jelen volt Illosvay Lajos államtitkár és Radnay Rezső min. tanácsos is. Az Országos Állatvédő Egyesület részéről jelen voltak: Grimm Gusztávné alelnök, Gách Istvánné választmányi tag és Fodor Árpád főtítkár

Választmányi és végrehajtó bizottsági gyűlés.

Az Országos Állatvédő Egyesület választmánya és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetségének végrehajtó bizottsága együttes ülést tartott. Jelen voltak K. Nagy Sándor elnöke alatt Grimm Gusztávné, Grimm Gusztáv alelnökök, Fodor Árpád főtítkár, Hänsler Károly titkár, dr. Zeőke Antal s.-titkár, Gách Istvánné, Krizbay Mária, özv. Löw Károlyné, dr. Ötvös Józsefné, özv. Schmidt Miklósné, özv. Szini Károlyné, özv. Treszler Károlyné, dr. Rajic Dusan, Selymessy Ferenc választmányi tagok és Hrabál Béla vendég. Kimentette magát Baráth Zoltán és Fenyvessy Adolf.

Elnökül megnyitja az ülést, kimentti az elnököt távolléte miatt és közli a választmánnyal, hogy az elnök, ki némileg gyöngékedik, önkímélésre kényszerülve, elnököt bizta meg ideiglenes helyettesítésével.

1. Fodor Árpád főtítkár és szövetségi titkár következő jelentését adja elő:

Igen tisztelt Választmány és Végrehajtó-Bizottság!

Legutóbbi ülésünk óta, mely december 17-én volt, következőkről számolhatok be:

Elnök urunk, Máday Izidor ny. min. tanácsos gyöngékedése miatt meghatározatlan ideig nyugalmat kívánt. Ezért helyettesítésére K. Nagy Sándor táblabíró alelnök urat kérte föl január 29-én.

A földművelésügyi miniszter úr kérelmünkre melegen ajánlotta a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnál azon felterjesztésünket, melyben a madarak és fák napjának a középfokú iskolákra való kiterjesztését kértük.

Özv. Döry Miklósné ömeltősége a Sopronmihályiból ezer (1000) koronás alapítványt tett egyesületünknek. Grimm Gusztáv ügyvivő alelnök úr 250 K-t adományozott a hadilovak számára gyűjtött összeghez. Popelka Johanna úrnő budapesti háztulajdonos 100 K-val alapító-tag lett. Köszönő iratokat és alapító díszoklevelet küldtünk a nagylelkű adományozóknak.

Az Állatbiztosító Társaság 5% kedvezményt adott díjtételeiből tagjainknak.

Az Országos Népoktató Egyesületnek 700 drb. kiadványt ajándékoztunk lábadozó katonák számára. A Zita-kórház II-ik pavillonjában levő beteg katonáknak 100 drb. kiadványt adtunk. Ezen adományainkért hálás köszönő iratokat kaptunk.

Koncz Lajos brassói asztalos rokkant huszár számára egy fajnyúltörzset eszközöltünk ki a földművelésügyi miniszter úrnál.

Megbízottainknak december 20-án érkekezlete volt, melyen Lendl Adolf dr. elnöke alatt 24-en voltak jelen Dr. Kötösky Gábor rendőrfogalmazó, a főkapitányság képviselője, érdekes elő-

adást tartott ezen értekezleten az állatvédelemről és a megbízottak feladatairól. Ezen előadás lapunkban meg fog jelenni. Kunossy Frigyes és Révi Gyula megbízott urak indítványait ezen ülés napirendjére tűztük ki.

Megbízottainknak ez évi új igazolványait visszakaptuk a főkapitányságtól és szétküldtük. Ez idő szerint csak 97 igazolványt adtunk ki, mert megbízottaink egy része hadbavonult.

Folyó évi Gyermechnaptárunkat mindössze 285 ezer példányban helyeztük el. A minap említettekén kívül még Pálfi Péter Hont vármegyei kir. tanfelügyelő, Deák Lajos Maros-Torda vármegyei kir. tanfelügyelő és Streiling Ilona székesfővárosi tanítónő, választmányi tagunk fejtettek ki dicséretreméltó tuzgóságot Gyermechnaptárunk terjesztése körül.

Jövő évi Gyermechnaptárunk anyagának beszerzése érdekében az idén is felkértük az állatvédelem hírneves író barátait, hogy jeles közleményeikkel gazdagítsák nemzetnevelő kiadványunkat. Ezenkívül pályázatot is hirdettünk e célból a Néptanítók Lapjában és más lapokban.

Pásztor Józsefnek „Négylábú bajtársaink. Állatok a háborúban” című könyvét körlevélben ajánlottuk 25% engedménnyel és ingyen szállítással szövetséges egyesületeinknek és 1-1 mutatópéldányt küldtünk az Országos Állatvédő Egyesület költségén minden működő szövetséges egyesületünknek.

Csőrgyey Titusznak „Fészekodvak ügye a háborúban” című értekezéséből 500 példány különnyomatot készítettünk. Ezzel a madárvédelemnek kívántunk szolgálatot tenni, a házitag való fészekodukészítést terjesztve.

A budapesti gőzmalmok kérelmünkre az idén is adományoztak egyesületünknek madáreleséget.

Guckler Károly erdőmester úr lapunkban számolt be a székesfőváros madárvédelmének tavalyi eredményéről.

Szövetséges egyesületeinkhez buzdító körlevelet és vezércikket intéztünk.

Visszhangot azonban eddig csak Kassa, Beszterce, Hontmegye és Nagybánya egyesületei adtak.

Kassai, besztercei és hontmegyei lelkes szövetségeseink meleg együttérzésükről és buzgó velünkműködésükről adtak ünnepélyes nyilatkozatot. Nagybányai szövetséges egyesületünk feloszlásáról nyilatkozik, mi azonban azt válaszoltuk, hogy a háború alatt nem szüntetjük be a 87 tag számára a lap küldését, a békében pedig majd egy képviselőnk leutazik az egyesület talpraállítására céljából.

A besztercei egyesület alapszabályainak jóváhagyását megsürgöttük.

Gyuláról értesítést kaptunk, hogy az ottani egyesület alakításának munkálatai folyamatban vannak.

Szövetséges egyesületeinknek két vezérférfiát ragadta el a halál u. m. Pálya Mátyás prépost, elnököt Resicán és Leffler Sámuel ny. gimn. igazgató alelnököt Nyiregyházán. Résztvételüket mindkét helyen kifejeztük az egyesületi elnökségnél.

A szentendrei egyesület elnökét Antony Béla drt pedig Esztergomban választották meg polgármesternek. Arra kértük őt, hogy gondoskodjék Szentendrén utódjáról és legyen jóakarója az esztergomi egyesületnek is.

A szentgotthárdi egyesület választmányi üléséről küldött tudósítást, a kassai és besztercei egyesület gyűlés nélkül számolt be működéséről lapunkban.

Besztercén Székely Sándor kir. főállatorvos állatvédő előadást tartott nagy sikerrel.

A nyiregyházi egyesület alapos felhívást tett közzé a Nyirvidékben az állatok kímélése érdekében.

A sárosvármegyei egyesület a mi közvetítésünkkel 28 kg. tökmagot kapott Ujsághy Erzsébet állami tanítónő tagunktól. A kedves adományt Ágoston Károly. ny. tanár elnök hálással megköszönte.

Mindössze 10 fontosabb értesítést kaptunk szövetségeseinktől multkori gyűlésünk óta.

Reméljük, hogy a most tapasztalható lankadás csak átmeneti tünet és hogy helyt tud állani szövetségünk abban az országos erőfeszítésben, mely állattenyésztésünk helyreállítása érdekében megindult.

A választmány a jelentést tudomásul veszi.

2. H ä n s l e r K á r o l y titkár-pénztáros bemutatja az 1915. decemberi és az 1916. januári pénztári kimutatást, az előbbi 23.896 korona 8 fillér forgalom mellett 3295 kor. 87 fillér egyenleggel, az utóbbi 8338 korona 75 fillér forgalom mellett 7025 korona 6 fillér egyenleggel. Bemutatja még a pénztáros az 1915. évi vagyonmérleget 141.495 korona 65 fillér végösszeggel és az 1915. évi zárszámadást 50.380 korona 72 fillér forgalom mellett 3295 korona 87 fillér egyenleggel. A választmány a pénztári jelentést tudomásul veszi.

3. A titkár előadja a taglétszámról szóló jelentését, 200 alapító és 1128 rendes tagról számolva be. Ezen jelentést a választmány dr. Rajic Dusan és a főtitkár hozzászólása után tudomásul veszi.

4. Új megbízottakul felvételnek Kuliffay Izabella, dr. Makay Béla és Kertész Zsigmond.

5. A titkár ismerteti a hitbizományi birtokosok halasztási kérelmét, mely néhai gróf Andrássy Dénes hagyományának kiadására vonatkozik. A választmány ezen tárgyban dr. Rajic Dusan, Krizbay Mária, dr. Zeőke Antal és az alelnök hozzászólása után magáévá teszi az ügyészi véleményezést és a kért halasztáshoz nem járul hozzá, a kamatokat pedig a Magyar Földhitel-Intézethez utaltatja át.

6. Ugyancsak titkár ismerteti dr. Markó János rozsnói kir. közjegyzőnek azon kérelmét, hogy a néhai gróf Andrássy Dénes hagyatékának tárgyalása körül kifejtett tevékenységéért a bíróság megállapított díjazáson felül még 300 korona tiszteletdíjat engedélyezzünk számára. A választmány dr. Rajic Dusan ügyvivő alelnök és alelnök hozzászólása után az ügyészi előterjesztés figyelembe vételével nevezett közjegyzőnek a kérelmét nem teljesíti, külön tiszteletdíjat nem engedélyez.

7. Az 1915. december 20-án tartott megbízottak értekezletén Kunossy Frigyes (Barta Rudolf és Koppély Géza hozzászólása mellett) azt panasolja, hogy a lovaknak szánt, hatóságilag megállapított zabadagok kevéssé táplálónak bizonyulnak, amiért ezeknek a megnagyobbítása érdekében tegyünk lépéseket. Selymessy Ferenc, dr. Rajic Dusan és alelnök hozzászólása után a választmány az indítványtevőket felszólítandóknak véli, hogy ezen indítványokat írásban ismertetni sziveskedjenek.

8. A 7. pontban idézett értekezleten Révi Gyula indítványozta, hogy a gyakori ebzárlatok ellen, valamint a szabályokat mellőző ebtartókkal szemben foglaljon állást. A választmány öv. Schmidt Miklósné, dr. Rajic Dusan és alelnök hozzászólása után ezen ügyben az eredményes eljárást lehetségesnek nem tartja, s így az indítványt ez idő szerint mellőzi.

9. Hauszmann Alajosné és más tagjaink több alkalommal panaszták, hogy a gyepester a kutyák befogását gyakran durva kinzásokkal hajtja végre. E tárgyban szólnak ügyvivő alelnök, Grimm Gusztávné, öv. Löw Károlyné, Krizbay Mária és az alelnök. A választmány elhatározza, hogy a külföldi egyesületek útján szerzettessenek be az ott használt kutyabefogó eszközök és módoszatok, s az adatok beszerzése után fog e tárgyban további lépéseket tenni.

10. Alelnök bemutatja marosi Máday Izidor elnöknek azon indítványát, mely szerint az 1916. évi Gyermechnaptárnak páratlanul nagy példányszámban (285.000) való elterjesztése alkalmából az ország tanítószámban köszönet nyilvánítható. A választmány elhatározza, hogy a tanítószámban a naptár terjesztése körül

kifejtett nagy buzgalmaért a Néptanítók Lapja útján elismerő köszönetünk kifejeztessék.

11. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek folyó évi március 5-én tartandó országos állattenyésztési értekezletére a választmány Selymessy Ferenc választmányi tagot és a főtítkárt küldi ki

1°. Özv. Treszler Károlyné célszerű kutyabefogó eszközökre pályadíj kitűzését indítványozza. A választmány költségfedezet hiányában az indítványt ez idő szerint mellözi.

13. Elnöklő indítványára a választmány a gyöngélkedés miatt megjelenésében sajnálatosan akadályozott marosi Máday Izidor elnöknek meleg üdvözlését fejezi ki ragaszkodása jeléül.

Több tárgy nem lévén, az elnök az ülést bezárta.

Rz Országos Állatvédő Egyesület köréből.

Halálozás. Gretschl Ödön, az Országos Gazdasági Munkáspénztár ügyvezető igazgató-helyettese, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, az Országos Állatvédő Egyesület tagja, f. é. február 26-án rövid betegség után az Úrban csendesen elhunyt. Elnökségünk részvétiratot küldött a megboldogult édesanyjának, özv. Gretschl Edénének.

Az Országos Állatvédő Egyesület halála a tanítóság iránt. A Néptanítók Lapját a következő sorok közlésére kértük föl: Az Országos Állatvédő Egyesület választmányának és a Magyarországi Állatvédő Egyesületek Szövetsége végrehajtóbizottságának folyó évi február hó 26-án tartott együttes gyűlése egyhangy lelkesedéssel meleg elismerését és hálás köszönetét nyilvánította Magyarország buzgó tanítóságának azon közérdekű önzetlen működéséért, melynek folytán az Országos Állatvédő Egyesület Gyermeknaptárának 1916-iki évfolyama 285,000 példányban fogyott el. Az egyesület túlkiadása ugyan kivált az idén nagyon tetemes működésének ezen ágazatán, de szíves örömezt hozza meg nagy áldozatait nemzetnevelő kiadványa érdekében, mert ennek révén leghatékonyabban érvényesítheti erkölcszelidítő irányzatát. Mindazonáltal van anyagi haszna is e vállalkozásnak, ámde az a közgazdaságot és a tanítóságot illeti, mert az Eötvös-alap, az ez évi Gyermeknaptár után 2165 K 79 f. jutalékot élvez. A Gyermeknaptár eddigi 18 évfolyamából mindössze 1.685,000 példány került a magyar gyermekvilág kezébe és ennek révén több mint 14000 koronát az Eötvös-alap. Budapest, 1916. március 12. Fodor Árpád tanár, főtítkár Máday Izidor ny. min. tanácsos, elnök.

Állatpusztító marhakinzások. Az országos állattenyésztési értekezleten előterjesztett javaslatunkat és az állatvédelemnek a mai lepadt állatállomány helyreállítása munkájában való homlokterbe lépését igazolja Wimmer Vince bazini (Pozsony-m.) áll. elemi iskolai igazgató értesítése is. Eszerint a hadsereg részére szállított állatokon a legnagyobb kegyetlenkedéseket követik el. A szegény állatokat dorongolják, míg össze nem esnek, szemüket kiütik stb. Amíg a marhákat összeszedk nem és a vasutra hajtják, hajmeresztő dolgok történnek. Borjazás előtti teheneiket is hajtának, útközben borjaznak meg, a borjút a többi állat összetapossa stb. Az út az iskola mellett vezet el s a gyermekek előtt folyik a véres embertelenség. Az iskola igazgató meg is nevez egy marhakereskedőt, aki ellen megindítottuk az eljárást. Egyszersmind jelentést tettünk az ügyről a földmívelésügyi miniszter úrnak és az Országos Magyar Gazdasági Egyesület állattenyésztési szakosztályának.

A gypmester-legények kegyetlensége. „Az Est“ március 10-iki száma írja a következő esetet. Nagyváradról jelentik: Kurt Hans, egy bajor kövítész néhány napot töltött Nagyváradon, ahol valamelyik délután furcsa kalandja akadt. A nagyváradai Teleki-uton meglátta, hogy egy suhanc hosszú dróton egy

óriási kutyát vonszol maga után, mely teljes erejéből ellenáll. A bajor katona nem tudta, hogy Magyarországon ez a kutyafogdosás módja, nem tudta, hogy itt „hatósági személlyel“ áll szemben, hanem képéből kikelve ugrott a kutyapecér elé, előbb elvette tőle a drótot, kiszabadította a kutyát, azután megverte a gypmestert. Az állomásparancsnokság felelősségre vonta tettéért; a bajor katona elmondta, hogy nem tűrhette az állatkinzást, tehát kénytelen volt kiszabadítani a kutyát. Hans Kurtot büntetés nélkül elengedték.“ E közleményre Quintus (Kenedi Géza) hosszabb cikket írt „Az Ujság“ március 12-iki számában és más lapok is cikkeztek a tárgyról.

Egyesületünkhöz is panaszok érkeznek a gypmesterlegények embertelenségére és durvaságára. A minap M a k a y Béla dr. miniszteri tanácsos jelentette egyesületünknek, hogy egy gypmesterlegény Budapesten, a szent János-kórház előtt egy leány öléből ráncigálta ki a meghurkolt és megvérzett, elalált kutyát. H a u s z m a n n A l a j o s n é alelnökünk panaszolja, hogy egy meghurkolt kis kutyát a hurokvető vaskarikájával az utcán ütötte agyon a sintér. Egy kis kutyát, melyet a villanyos elgázolt, a sintér az Üllői-uton kétszer a földhöz vágott. Dr. M a y e r F e r e n c n é, a Szombathelyi Állatvédő Egyesület alelnöknője írja, hogy a pecérek ott is felháborító kegyetlenséggel végzik a kutyafogdosást és hogy a gypmestertelegen a kutyákat egymás szemeláttára ütik agyon. Egyesületünk minden egyes esetben megindítja az eljárást az illetékes rendőrhatságnál és a gypmester-telep vezetőségénél. A bajok gyökeresebb orvoslása és megelőzése céljából azonban február 26-iki választmányi ülésünk határozata szerint felhívást fog intézni az Országos Állatvédő Egyesület a közönséghez, hogy jobban őrizze és jól szerelje fel kutyáit ebvédjegygyel, szájkosárral és pórázsal, ezenkívül megindítja tevékenységét emberségesebb ebfogó eszköz használata irányában.

Az Országos Állatvédő Egyesület új tagjai. Alapító tag lett báró Hammerstein Richárd 100 K lefizetésével. Rendes tagok: Schiller András, Du Prix Adél, dr. Bagi Antal, Effenberger Ágost, Kertész Zsigmond, Gerő István, Nonner Józsefné, Körner Róbert főmérnök, báró Montbach Imre orszgy. képviselő, Krammer Irma, Herold Károlyné, özv. Büchler Mórné, Váry Rezsőné.

Adományok. Dr. Blaha Sándorné, Jung Viktor, Kőszeghy Istvánné, özv. Lorünzer Ferenczné, Nagy Károly, Szilágyi-vm. kir. tanfelügyelője, özv. Treszler Károlyné, Rossius Vanda 10-10, dr. Mariska István 3, Appel Edéné 2, Bradács Kálmán 1 koronát ajándékoztak az O. Á. V. E.-nek.

A szövetséges egyesületek köréből.

A Hontvármegyei Állatvédő Egyesület folyó évi február 26-án tartott szövetségi végrehajtóbizottsági gyűlésre következő táviratot küldte: „A Hontvármegyei Állatvédő Egyesület a körlevélben foglaltakat méltányolja, az ügy és a szövetség mellett rendületlenül kitart. Draskóczy Jenő kir. műszaki tanácsos, elnök.“ A szövetség elnöksége megköszönte a szép nyilatkozatot.

A Bajai Állatvédő Egyesület közgyűlése febr. 27-én folyt le. Az egyesület elnöke, Palotai Irén főgimn. tanár megnyitójában rámutatott azokra a súlyos viszonyokra, melyek a háború folyamán hazánkra, annak tudományos és kulturális intézményeire neheztedek. E nehéz időben az egyesület működését olyképen foglalta össze, hogy minden törekvése teljes odaadással odairányult, hogy eddigi munkájának eredményeit megóvhassa és, amit keservesen épített, tönkre menni ne engedje.

A titkári teendőket, írásbeli munkálatokat az egész év folyamán maga az elnök végezte a hadbavonult Szathmáry Sándor titkár helyett. Megküldte annak idején a múlt közgyűlés

jegyzőkönyvének kivonatát az Országos Állatvédő Egyesületnek s a központtal az állandó érintkezést fenntartotta. Így a központ munkálkodásunkról állandó tudomással bír és jóakarattal támogat.

Az elemi népiskolák a madarak és fák napját megtartották, de erről az egyesület elnökségét hivatalosan nem értesítették s így az egyesület az iskolák legutóbbi ünnepségén magát kiküldöttjeivel nem képviseltesse. Az elnök megkereste az elemi iskolák igazgatóit s kérte, hogy ünnepségük napját az egyesületnek jelentsék be.

A madarak téli etetése ez idén fokozott gondot okozott, csak az volt a szerencsénk, hogy nem zúdult ránk teljes erejével a tél; enyhe, tavaszias hónapjaink alatt megtalálták élelmüket kicsi barátaink nálunk nélkül is. A zsiradék- és faggyú-anyagok megrághatósága és azoknak más célra való felhasználása miatt madárkalácsok nem voltak kaphatók; az etetésre eddig használt magokat a kendermagot, napraforgó és tökmagot még drága pénzért sem lehetett kapni. A falusi nép olajjűtésre, baromfiak etetésére használván fel ezeket, semmi áron sem adta el. Igazában csak a múlt évben beszerzett és fennmaradt magvak állottak rendelkezésünkre, de ezzel takarékoskodva mégis kiteleltünk. Azért a hidegebb napokban s főleg, ha egy-két napig hó borított el mindent, nem feledkeztünk meg etetni madarainkat. Pótoltuk még a hiányt ezenkívül egy-két etetőben azzal a kenyérmorzsával, melyet a főgimnázium kisebb tanulói gyűjtöttek össze.

A háború következtében megcsappant állat-állományunk, s ezzel a kevesebb, silányabb anyaggal a kapzsiság még fokozottabb munkát akar végezteni. Megcsappantak, ha nem is számban, de anyagban a fiakkerek s nekik gyenge lovaikkal rossz utakban mégis többször kellett vidékre is menniök, mert szabályzatuk így intézkedik. Panasszal jöttek hozzánk, hogy ez alól a kötelezettség alól, mikor az utak nagyon rosszak, mentessenek fel. Ügyünk iránt érdeklődő főkapitányunk elé terjesztettük kérelmünket, ki annak elintézését szívesen vállalta.

Az egyesület pénztárnoka betervezte jóváhagyás végett az évi számadást és a jövő évre előirányzott költségvetést. Számadásai révén kiderült, hogy voltak többen, kik különböző okokból a múlt évben nem váltották be nyugtáikat. Ezekre vonatkozólag a közgyűlés úgy határozott, hogy nem törli őket tagjai sorából, hanem megkldi nekik ez idei nyugtáikat s ha ezt sem váltják be, csak akkor szűnnek meg tagjaink lenni.

Választmányunk két érdemes tagja, **Bellosics Bálint** áll. tanítóképző intézeti igazgató és **Erdős Jakab** izr. polg. iskolai igazgató elhunyt. Meghalt ezenkívül lelkes tagtársunk, **Somogyi Emil** szeszgyáros is. Hálás kegyelettel és őszinte részvétellel kísértük el őket utolsó útjukra, emléküket pedig megörökítettük jegyzőkönyvünk lapjain.

Két választmányi tagunk meghalt, **Borsodi Miklós** főgimn. tanár pedig elköltözött Bajáról. Az így megcsökkent választmányt **Csepő Pál**, **Kun Lajos** és **Kollár Béla** urakkal egészítettük ki.

Titkárunk után a hadbavonult pénztárnokunk **Kovács Andor** is. Távolléte alatt a pénztári teendők ellátására szívesen vállalkozott **Gáspár János** alelnök.

Palotai Irén elnök.

Nyiregyházi Állatvédő Egyesület. Kertész Bertalan, Nyiregyháza város rendőrfőkapitánya hosszas betegség után meghalt. Temetése március 1-én volt nagy részvét mellett. A megboldogult az állatvédő egyesületnek alapítása óta rendes és választmányi tagja volt. Mint rendőrfőkapitány a maga hatáskörében minden módon igyekezett az egyesület céljait előmozdítani. Az Országos Állatvédő Egyesület és Szövetség elnöksége részvételt adott a szövetséges egyesület elnökségéhez.

Kevevári Állatvédő Egyesület. Schmidt Mihály jár. állatorvos, az egyesület titkára, értesítette a szövetség elnökségét, hogy őt Belgrádba helyezték át hasonló minőségben, hivatalos iratainkat tehát **Jakabfy Ernő** dr. ügyvédhez, az egyesület elnökéhez intézzük.

IRODALOM.

A bibliás ember és a kis madarak. A református Egyetemes Konvent megbízást adott **Balthazar Dezső** dr., tiszántúli püspöknek és **Barabás Samu** kolozsvári esperesnek, hogy a külföldi kórházakban és harctereken vegyék számba a református tábori lelkészek munkáját: a katonák lelki gondozását és tapasztalataikról véleményes javaslattal kapcsolatban készítsenek jelentést. Erről a harctéri útról egy kis füzetben gyönyörű beszámolót adott ki **Barabás**, művészi készséggel dolgozva fel élményeiket, benyomásait. Irásának minden sorát az izzó haza- és fajszeretet tüze hevíti s a dicsőség szinompás virágaiból remek koszorúkat fon a magyar katonák feje fölé, kiknek csodás vitézségéről ámulva beszélnek még ellenségeink is.

A füzetből ide iktatok egy kedves megfigyelést, mely bennünket különösen érdekel:

Abban a városban, ahol a főhadiszállás van elhelyezve — szól a szerző — utunk a sétatéren keresztül vezetett. Egy kis pihenőre nagy rondó szélén helyet foglaltunk. Apró kis madarak megszámlálhatatlan sokasága kapargált a porban és ugrált fel idegesen és rebbent szét, amint egy-egy járó-kelő arra felé közeledett. Egyszer azonban jön egy öreg úr, kezében bibliával és fölünk nem messze letelepedett egy padra. Kis ideig olvas, azután elővesz a mellénye zsebéből egy kerek fekete dobozt és abból valamit kivész tenyerébe teszi és szénéz, majd fölfelé tekint. Pár perc múlva az öreg úr tele van apró kis madárral. Tengelicék, cinegék repdesnek az öregen és reggeliznek a tenyeréből. Sokáig néztük és gyönyörködtünk ebben a szép és elragadó jelenetben.

Ime! Kép a világháborúból. Itt van ebben a városban a főhadiszállás, ahol nemzetek sorsa, államok jövője felett éjjelnappal foly a tanácskozás és ahonnan parancsok repülnek szét, amelyeknek nyomában egyik, vagy másik részről, de minden esetben vérrozsák fakadnak, könnyektől és vércseppektől vizek dagadnak és itt van egy öreg úr, aki lstenéz, lelkelével a legszébb harmóniában az ég madarait eteti a tenyeréből. Reá szállanak azok a kis ideges madárkák, amelyek más emberek jöttére ijedten rebbentek szét.

Annyira meg voltunk hatva ettől az öreg úrtól, hogy hozzamentünk, bemutatkoztunk és megkérdeztük tőle, hogy lehet ez? Bibliájára mutatott az öreg úr. A szeretet által minden lehetséges. Másnak is sikerül ez? Oh igen! Csak szeretni kell tudni! Istenem! Hát miért van háború — sóhajtl fel a szerző —, ha a szeretet által minden lehetséges és ha a szerető szív melegét az állat is megérzi, miért nem tudunk mi úgy szeretni, hogy sohase lehessen többé háború?!
Ily **Thóbiás Gyula**.

Színjáték a madarak és fák napjára. **Vevevári** **Wárlám Róza** abonyi tanítónő „Télapó és tavasz tündére” címen szép kis színjátékot írt és adott ki, melyet a gyermekek sikeresen adhatnak elő a madarak és fák napján. Az előadás 15 szereplővel mintegy félóraig tart. Szereplők: Télapó, Tavasz tündére, Napsugár, Irgalomangyal, Szél, Fagy, Hótörpe, Hóvirág, Ibolya, Százszorszép, Arvácska, Nefejejs, Tulipán, Gyöngyvirág, Örözközlő. Szép versek és dalok is vannak a színjátékban.

A tejmizériák és a kecsketenyésztés. **Koppely Géza**nak ily című közgazdasági értekezése, melyről lapunk legutóbbi számában már jelentést tettünk, külön füzetben is megjelent.

HIREK.

Gyász hír. **Arányi Antal** kir. tanácsost, a Kassai Állatvédő Egyesület elnökét nagy csapás érte: szeretett neje f. évi február 17-én, a haldoklók szentségeinek ájtatos felvétele után, áldásos életének 59. évében, vallásos türelemmel elviselt kínos szenvedések közben, 40 évi boldog házasság után, szeliden elszenderülve, nemes lelkét visszaadta az Úrnak. Elnökségünk részvételt intézett a gyászoló férjhez.

Fészekodugyártás. A sárosmezei **Kisszeben** r.t. város polgármestere, **Eissel Antal** kir. tanácsos, az Országos Állatvédő Egyesülettől rajzokat és leírast kért fészekodugyártásához.

Az ebzárlatok gyakorisága. A Neues Budapester Abendblatt márc. 4-iki száma „Unserer Hunde” címen a napi hírek között felszólal a budapesti ebzárlatok gyakorisága ellen. A közlemény szerint a tacsásban a kutyaának egy nagy ellensége ülhet, mert jelenleg 7 kerületben van ebzárlat.

A mételykór orvoslása. **Dr. Marek József**, az állatorvosi főiskola tudós tanára az „Állatorvosi Lapok” idej 1.—3. számában ismerteti a mételykór orvoslására vonatkozó fölfedezését, mely az állategészségügy történetében bizonyára korszakot alkot. A fölfedező kísérletei szerint a „kamala” nevű

szer a mételykóros juhok 84,6%-ában ölte el az összes métméteket és a többi 15,4%-ban is csak néhány mételet maradt életben. A szarvasmarháknál azonban még nem sikerült ily fényes eredményt elérni. Egyéves és idősebb juhoknak 15 gr. kamalát kell beadni két részben, fél vagy egy napi időközben. A kamalát kétszerannyi gabonaliszttal, lenmagliszttel, zilizgyökérrporral és ugyancsak kétszer annyi vízzel lehet jól összeállított falattá (bolus) készíteni. 1 kg. kamala deparatum droguista tizletben rendes körülmények között 12 K áron kapható és 66 juh részére elég, egy-egy juh részére tehát 19 fillérbe kerül. A kamala venale csak felébe kerül s ez is használható.

Lépfene elleni védőoltás. A Magyar Kölcshős Állatbiztosító Társaság felkéri a szövetkezetek vezetőségeit, hogy a védőoltások iránt sürgősen intézkedjenek. A lépfene elleni védőoltáshoz szükséges rendes ojtanyagot, mellyel az állatok 12 napi időközben kétszer ojtatnak, az Állatbiztosító Társaság a szövetkezeteknek ingyen bocsátja rendelkezésükre. Ha helyben állatorvos nincs, vagy ha községi kör- és járási állatorvosok hadbavonultak vagy egyéb elfoglaltságuk miatt a védőoltások eszközését el nem vállalják, az esetre kérhetik a szövetkezetek a központi állatorvos kiküldését.

Londoni hazugság. A „The Morning Post“ londoni napilap „Magyarország kutyái és macskái“ címen arról értesíti a világot, hogy az Országos Állatvédő Egyesület felhívást tett közé a kutyák és macskák védelme tárgyában és ennek folytán egy hónap alatt több mint 5000 gazdátlan kutyát és macskát vittek be az egyesület állatmenedékházába és mégis annyi kutya és macska csatangol étlen Budapesten, hogy a közbiztonságot veszélyeztetik

Állatvédő törvényes intézkedések Ausztriában. A háboru előtt Ausztriában új büntető törvényjavaslatot fogadott el a törvényhatóság. Ennek életbe léptetése azonban a háború miatt halasztást szenvedett.

Az új büntető törvényben az állatvédelemről is történt gondoskodás, és pedig oly módon, mely az állatvédők óhajátait kielégítheti

Az új törvény 479-ik szakasza következőleg szól: „1. Aki egy állatot rosszakaratúlag bántalmaz vagy kínozt, aki vét ama szabályok ellen, melyek az állatokon végzett tudományos kísérletek tekintetében fennállanak: 6 hétig terjedhető fogsággal és 500 K-ig terjedhető bírsággal büntetettik.“ A törvény végrehajtásáról szóló rendelet hatályon kívül helyezi az 1855. óta fennálló kormányrendeletet, mely még azon a sajnálatraméltó ősi állásponton alapul, melyet a mi törvénykezésünk is vall, t. i. hogy az állatkínzás megállapításának feltétele az, hogy az nyilvános és megbotránkozott legyen. A bécsi állatvédő egyesület február 21-én az osztrák igazságügyi miniszterhez sürgős kérvényt intézett, melyben azt kérte, hogy az igazságügyminiszter eszközöljön ki egy császári rendeletet, mely az osztrák alkotmány ismert 14. §-a révén életbe léptetné a fent érintett, még törvénnyé nem vált állatvédő intézkedéseket.

A bécsi állatvédő egyesület sürgős kérvénye indoklásául felhozta azt, hogy az állatokkal való durva bántalmazások esetei a háború kezdete óta ijesztő módon sokasodtak.

Az egyesület ezt annak tulajdonítja, hogy kocsisok és hajcsárok oly tömege vonult be, hogy alkalmas egyének úgyszólván kifogytak. Az ezek helyett beállított selejtes egyének nem tartanak az esetleges elbocsátástól, mert manapság rögtön találnak szolgálatot. De a gazdák is csak igen nagy nehézséggel tudnak új alkalmazottakra szert tenni. Az állatok túlerőletéséből folyó állatkínzások szaporodnak, mert a takarmány drága, ezért kevés. Az állatállomány, mely visszamaradt, gyenge, a fuvarosok és vállalkozók pedig a rosszul táplált, erőtlen állatokból is a normális viszonyoknak megfelelő hasznot akarják húzni.

Erdeklődéssel várjuk a bécsi állatvédő egyesület lépésének e edményét

Vonóállatok nyomorúsága a háborúban. A kölni állatvédő egyesület hivatalos folyóirata keserű panaszt emel a lovak túlterhelése és általában kínzása tekintetében. A háborús célokra igénybe nem vett lovak jobbára gyengék és erőtlenek. Ezeket jóra való egyének híján most oly kocsisok kezelik, akiknek fogalmuk sincsen, hogy miképpen kell élőlényvel bánniok. Hol a zablát ráncigálják, hol pedig ostorozzák a lovat, vagy pedig egyszerre mind a két módon kínozzák az állatot. Ehhez járul, hogy vannak lótulajdonosok, akik az állatnak nem adják meg a szükséges takarmányt és olyan alkalmazottakat tartanak, kik a lónak szánt takarmányt eladják és árát elisszák.

A vöröskeresztes kutyákról. E kutyák működéséről bebizonyult, hogy nemcsak alkalmasak arra, hogy félreeső vagy rejtett helyeken levő sebesülteket felkutassanak, de kiválóan finom érzékükkel képesek meg is különböztetni a holtakat és eszméletlen sebesülteket. Egy ily csetről szól többek között egy német folyóirat, mely szerint egy kutya egy orosz egyenruha foszlányával jött a vezetőhöz, aki azután a kutyát követte. Az eb őt egy orosz szétlőtt fedezékbe vezette, melynek romjai közül egy katonakabát-rész és egy ember lába látszott ki. A kutya vezetője az illető katonát holtan vélte és távozni akart. De mivel a kutya helyben maradt és kotorni kezdett, a vezető a romok közé szorult, eszméletlen állapotban levő orosz katonát kiszabadította és a sebesült szállítóknak átadta. E kutyák értékéről szóló adatok között érdekes az is, hogy a keleti hadseregben alkalmazott Wolf nevű kutya például egy nap alatt 43 sebesültet kutatott fel, akiket bozótban, répaföldeken stb. úgyszólván elrejtve talált, és akik között voltak olyanok is, akik 3 nap óta feküdtek vérükben.

Egy másik hasonló eset a következő:

A hajnalban kiküldött betegszállító legénység mellé 6 kutyát is kirendeltek. A csatatér nehezen áttekinthető, részben mocsaras, részben pedig tarló gabonakévékkel. A kutyák a nagy térségen igen jól működtek. Számos sebesültet kutattak fel a kévék között és hol egy sapkát, hol egy zsebkendőt stb. hoztak jelülük annak, hogy sebesültet találtak. A vizsgálat vége felé az egyik kutya egy bádoggalack kelmeborítékának egy darabját hozta el. A kutya vezetője követte a kutyát és egy mozdulatlanul fekvő, élettelennek látszó katonához jutott, ki köpennyel és egy sátorlappal volt letakarva. Társai nyilván halottnak vélték és úgy takarták le. A kutya vezetője, egy egészségügyi ismeretekben képzett katona, sem bírt életjelt megfigyelni és eltávozott. A kutya azonban visszaterelte őt és a katona hosszabb ideig tartó vizsgálat és figyelés után megállapította, hogy mégis élő emberrel van dolga.

Vöröskeresztes kutyák kiképzése és használata.

Az ilyen kutyák kiképzésére főnnáll német egyesület jelentése szerint jóval több mint 3000 vezetőt és kutyát állított a hadsereg rendelkezésére. A háború elején a hadseregben 1878 vöröskeresztes kutya volt alkalmazva, mely szám azóta jóval többre mint kétszerezre emelkedett. A kutyák fajtáját illetőleg két harmadrész német kutyákból telik ki. A német hadvezetőség most már olyan nagy súlyt vet a vörös kereszt kutyák alkalmazására, hogy minden egészségügyi oszlopnál 4, esetleg 8 vezető áll szolgálatban a megfelelő kutyákkal. A kiképzés két irányban történik. Az elsőben, mely a parancsszó melletti gyakorlatokat foglalja magában, a következőkre tanítják a kutyákat: a vezetőnek bal oldalán való követése minden mozgási módban pórázsal, vagy anélkül, akadályok legyőzése, fekvő maradás egészen 30 percig, tárgyak hordása, végre hangadás parancsszóra. A kiképzés második iránya a keresés. Ide tartoznak a vezető megkeresése, sebesülteket felkutatása hangtalan eljárás mellett.

Teherviselő lovak a háborúban. A hadvezetőség nagy gondot fordított arra, hogy a háborúban szükséges teherhordó lovakkal rendelkezzenek. A kárpáti és az alpesi lovak kitűnően beváltak. De beváltak egyes osztrák tartományokban, kivált a kisgazdák által használt, és eddigelőt éppen nem méltányolt helyi fajták is, mint például a galíciai „konik“, ez az apró, hosszú bozontos szőrű — mondhatni csunya ló — hihetetlen igénytelensége és kimeríthetetlen munkaképessége révén megbecsülhetetlen szolgálatot tett a trénnel. A legmélyebb homokban vígan tud haladni.

Felelős szerkesztő FODOR ÁRPÁD tanár, főtítkár.